

Дизартриясы бар кіші мектеп жасындағы балаларда
тілдің күрделі логикалық-грамматикалық құрылым және
кеңістік түсініктерін қалыптастыру

Жоспар

1. Әдебиетке шолу
2. Анықтамасы, жіктелуі
3. Тексеру
4. Түзету жолдары
5. Аннимация
6. Инновациялық технологиялар
7. Алдын алу
8. Сабақ үлгісі
9. Глоссарий
10. Әдебиеттер тізімі

Сөйлеу тілін түсіну

*Сөйлеу тілін мағыналы
қабылдау*

Л.С.Выготский

А.Р.Лурия

Л.С.Цветкова

Т.В.Ахутина

Р.Е.Левина

*А.Р.Лурия бойынша сөйлеу тілін түсіну
құрылымының жіктелуі*

Сөздің нақты мағынасын
ажырату

Ақпараттың жалпы
мағынасын ажырату

Сөз тіркесінде қолданылатын
сөздердің синтаксистік
қатынасын меңгеру

Сөйлеу тілін түсінудің
мәні

Жеке бөліктерге бөліп
қарастыру

Негізгісін бөліп алу

Жеке бөліктерден жалпы
мағынаға көшу

Л.С.Выготский

*Л.С.Выготский
бойынша:*

Өолпынма:

Ішкі

Сыртқы

Мағыналы, семантикалық

Дыбысталатын, фазалық

*И.А.Зимняя бойынша сөйлеу тілін
түсіну деңгейлері*

Айтылған сөздің мағынасын түсіну

Не айтылғаны туралы анықтап, айқындау

Қалай, қандай тәсілмен жетуге болатынын
бағалау

Басты мағынасын, желісін түсіну (тереңінен
ұғыну)

Кеңістіктік түсініктерін қалыптастыру жолдары:

- астында, үстінде, жоғары, төмен үстеулерін сөйлеу тілінде қолдана отырып, белсендендіру;
- Өз денесінде (оң жақ, сол жақ), кеңістікте орналасу орнына қарай қолдану;

ГЛОССАРИЙ

Дизартрия (грек сөзінен шыққан, қиыншылық, бұзылыс деген мағына білдіреді) – сөйлеу аппаратының жеткіліксіз иннервациялануы салдарынан пайда болған сөйлеудің бұзылысы.

Түсінік-объективті шындықтың құбылыстары, заттарының мәнді, жалпы белгілерін тануға көмектесетін адамзаттың ойлау формасы.

Кеңістікте қабылдау – дүниедегі заттар мен құбылыстардың белгілі бір орнын, мөлшерін, көлемін, алыс-жақындығын санамызда бейнелеуі.

Вернике орталығы - ми қыртыстарының самай бөлігінде басқа адамның сөйлеген сөзін естіп – түсіну қабілетін іске асыратын орталық.

1. Бадалян, Л.О. Детская неврология / Л.О. Бадалян. – М.: Медицина, 1984. – 575 с.
2. Галкина, О.И. Развитие пространственных представлений у детей в процессе начального обучения / под ред. Б.Г. Ананьева, Б.Ф. Ломова // Проблема восприятия пространства и пространственных представлений. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961. – С. 118–125.
3. Лопатина, Л.В. Изучение и коррекция нарушений психомоторики у детей с минимальными дизартрическими расстройствами / Л.В. Лопатина // Дефектология. – 2003. – № 5. – С. 45–50.
4. Лурия, А.Р. Мозг человека и психические процессы. Нейропсихологические исследования / А.Р. Лурия. – М.: АПН РСФСР, 1963. – 322с.
5. Лурия, А.Р. Основы нейропсихологии: учеб. пособие для студ. психол. фак. высш. учеб. заведений / А.Р. Лурия. – М.: Академия. – 2002. – 384 с.
6. Маевская, С.И. Основные задачи сенсорного воспитания детей с тяжелыми нарушениями речи / под ред. С.С. Ляпидевского, С.Н. Шаховской // Нарушения речи и голоса у детей. – М.: Просвещение, 1975. – С. 108–118.
7. Мартынова, Р.И. Сравнительная характеристика детей, страдающих легкими формами дизартрий и функциональной дислалией / под ред. С.С. Ляпидевского, С.Н. Шаховской // Расстройства речи и методы их устранения. – М.: МГПИ, 1975. – С. 79–91.
8. Мастюкова, Е.М. Особенности понимания речи у учащихся с ДЦП / Е.М. Мастюкова // Дефектология. – 1983. – № 3. – С. 2–9.
9. Семенович, А.В. Нейропсихологическая диагностика и коррекция в детском возрасте: учеб. пособие для высш. учеб. заведений / А.В. Семенович. – М.: Академия, 2002. – 232 с.